

Hlas

Ročník XXXIV.
číslo
107
SOBOTA
7. mája
1988
50 hal.

Ľudu

ORGAN ZAPADOSLOVENSKEHO KV KSS

Sochárrov návrat

Koncom januára oslávil skromný, no sympatický sochár Juraj Rusňák svoju päťdesiatku. V šesťdesiatych rokoch sa zúčastnil v Bratislave na štyroch výstavách, ktoré zavŕšil expozíciou k 25. výročiu SNP v Umeleckej besede v roku 1968. Po ôsťdesiatich rokoch sa vrátil na tieto mestia pri príležitosti svojej päťdesiatky jubilejnu výstavou, ktorú pripravil s komisiárom s významným teoretikom Štefanom Tkáčom.

Juraj Rusňák žije od skončení štúdií v Bratislave. Realizoval pomerne veľa prác v architektúre. V roku 1969 na Hlavnej stanici ČSD v Bratislave, roku 1973 v Automatickej telefónnej ústredni v Bratislave-Krasňanoch. V tom istom roku vyzdobil plastikou Akumulačnú stanicu minerálnej vody v Piešťanoch, roku 1981 pracoval na budove spojov v Trenčíne. V Bratislave vyzdobil postupne dve pošty: najskôr Ústrednú balíkovú poštu pri stanici Bratislava Nové Mesto (1978) a napokon poštu VAKUS v Karlovej Vsi v roku 1936.

Na bratislavskej škole umeleckého priemyslu sa Rusňák venoval predovšetkým rezbárstvu. Od roku 1957 študoval na Vysoké škole výtvarných umení u profesora Pribiša, kde vzrval na človeka nezvyčajne citlivého s hlavou plnou filozofie. Napríklad v rokoch 1963-1967 (po skončení vysokej školy) Rusňák iba kreslil. Išiel doleďne za svojim cieľom a vytvoril celé cykly kresieb. Ako hovorí jeho komiár, Štefan Tkáč, „v jeho kresbe je napätie medzi trojrozmernosťou predstavy a možnosťou hneď fixovať výtvarnú myšlienku“. Až na základe vytvorených kresieb začal Rusňák v roku 1967 robiť sochy. Ponori sa do hlby a ako symetrik, chcel z doterajších kultúr vytvoriť celok, kde by bolo cítiť minulosť, prítomnosť a budúnosť. Jeho plastiky vychádzajú z istého vegetatívno-biologického princípu. Sám Rusňák hovorí: „Až priestorová plastika je vyjadrením „reálnej duchovnosti“, pokračovaním tvorivej schopnosti prírody na ľudskej úrovni... Pozitívne stránky života sú hlavným vnútorným obsahom môjho sochárstva. Konebným zmyslom, naplnením týchto snáh je participácia pri tvorbe životného prostredia.“

Sochár Rusňák nechce svojimi dielami predstavovať predmetnosť, vytváraf veci. Sú to kreácie duchovného významu. Evokujú pozitívne energie, navádzajú rovnováhu, tiché plynutie, meditáciu, stotožnenie sa so sebou, s okolím vesmíru. Preto si volí, ako názvy pre svoje diela, aby vyjadri ich tému, tituly Zrodenie Venuše, Osud Kentaura, Milenka vetrov. Ďalej vytvára

bioformy a bioštruktúry, aby navodil asociácie najrozličnejšieho druhu, aby evokoval a rozvíjal obrazovosť, prebúdzajúce imagináciu.

Po štyroch výstavách v šesťdesiatych rokoch začal Rusňák vystavovať až v roku 1980, keď sa zúčastnil v Nitre na expozícii Veda a umenie, usporiadanej Výskumným ústavom živočišnej výroby. Táto expozícia, ktorá sa konala od mája do júna 1980 vo voľnom priestranstve spomínaného ústavu v Nitre, nenašla vo svojom čase veľké pochopenie. Asi trochu predbehla epochu. Často sa hovorilo vtedy o intervedných disciplinách a integrácii vo svete vedy a kultúry vôbec. Pravda, príležitosti, aby sa stretli predstaviteľia vedy a jej kultúrnej partneri, bolo málo. Usporiadateľa spomínanej výstavy na čele s komisiárkou Zuzanou Bartošovou (bola komisiárkou i na výstave Nový slovenský obraz v budove ČS. rozhlasu v Bratislave) postavili sochy bezprostredne do trávy, tak, ako kedysi na dedinách stavali máje. Chceli vytvoriť kontakty nielen spoločenské, ale aj pracovné. Profesor Ing. Ján Piesnik, riaditeľ Výskumného ústavu živočišnej výroby napísal do reprezentačného katalógu úvahu: „Umenie, veda a výroba potraviny“, ktorej dal podtitul: Aby človek žil, vedel a cítil.

Nie je dúfam od vecí pri príležitosti Rusňákovy jubilejnej výstavy pripomenúť toto nitrianske podujatie spred ôsmich rokov, iba tak na oživenie a uváženie: niekedy pred cestou vpred sa treba i rozume ozrieť na to, čo sme vykonalí a čo ešte treba dokonať.

IVAN BONKO

JURAJ RUSŇÁK: Únos - milenci, sádra (1983)

Snímka A